Inleiding en toelichting door curator Jan van Dorp: Expositie 'Kwetsbare Vrijheid'

Inleiding:

Het thema van de expositie is dit jaar benaderd vanuit één techniek, de grafiek. Grafiek is een kunstvorm waarbij de kunstenaar gebruik maakt van een druktechniek om een werk in oplage te vervaardigen. Er zijn diverse vormen van druktechniek. In deze expositie treft u: hoogdruk, diepdruk, vlakdruk, blinddruk, zeefdruk en monotype. De kunstvormen zijn litho's, steen, etsen, droge naald zeefdruk print en monotype.

Ik heb me in mijn studietijd intensief bezig gehouden met de grafische technieken en daarbij zelf alle vormen op de klassieke, handmatige manier uitgeprobeerd. Ik zie dat er veel ontwikkelingen gaande zijn in deze kunstvorm: oude technieken worden doorgegeven aan collegae, maar jonge artiesten zoeken ook naar eigen vormen en combinaties.

Dit gegeven van overdragen en toepassen gebruik ik in deze expositie als symbool voor het doorgeven en bewaren van het gedachtengoed van de verzetsgeuzen, en het respect voor de laureaten van de Geuzenpenning:

opkomen voor recht en democratie en opstaan tegen dictatuur.

De expositie is samengesteld vanuit atelier- en galeriebezoek. Bij een aantal is er samen met de kunstenaars of nabestaanden passend bestaand werk uitgezocht. Een aantal kunstenaars heeft nieuw werk gemaakt uitgaande van het thema 'kwetsbare vrijheid'. Elk jaar vraag ik een kunstenaar de randen van de techniek op te zoeken. Dit jaar ligt dat verzoek bij Karin de Visser.

Ik wens u een goed bezoek aan deze expositie, *Jan van Dorp, curator*

Toelichting bij de kunstenaars:

Astrid de Pauw

Astrid heeft een hoofd vol beelden. Alle prikkels om haar heen maken diepe indruk, blijven hangen en gaan hun eigen leven leiden. Als kunstenaar heeft ze geleerd dat deze volle geest geen gebrek aan concentratie is, hinderlijke afleiding of een desinteresse voor anderen. In het project 'I forgot my dream' heeft ze in hoog tempo tekeningen gemaakt waarbij ze al haar ideeën, gedachtes en gevoelens zonder oordeel heeft omgezet in kleine tekeningen in inkt, zogenaamde monoprints. Met de tegendruk van de tekening ontstaat een verdubbeling tot 1000 originele monoprints. De verzameling tekeningen vormen als ware een beeldboek met dagelijkse portretten van haar observaties.

In Museum Vlaardingen is een selectie van de originele tekeningen tentoongesteld. Het werk valt op een bijzondere manier in de lijn van het thema 'kwetsbare vrijheid', enerzijds door

de portretten die op zich al kwetsbaar zijn, maar vooral ook door de vorm van exposeren. Het kunstenaarsboek ‘I forgot my dream’ in de museumwinkel te koop.

Beaty Czeto

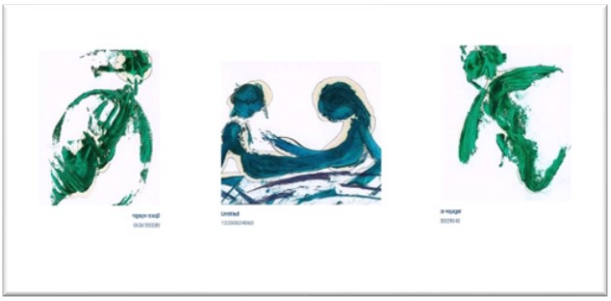
Beaty is een Vlaardingse kunstenares met Hongaarse wortels. Kwetsbare vrijheid als thema is vaak te zien in haar werk, in haar zoektocht naar ‘de mens in beweging’. Dit jaar organiseert Beaty weer de foto-expositie met hetzelfde thema in de Windwijzer. Beaty werkt met verschillende vormen met dunne waslaag en stof. De stof wordt dan geëtst richting ‘messentint’ of ‘clair-obscur’ (wat ook door Rembrandt is gebruikt): eerst wordt het zwart gebruikt om de licht-donker contrasten sterker uit te beelden, daarna wordt het gepolijst. In deze werken is de mens aanwezig, kwetsbaar in zijn herkenning

Dodog Soeseno

Dodog Soeseno is een zeer veelzijdig artiest. Wat zijn beeldtaal en technieken betreft is hij niet eenvoudig in kaart te brengen. Begin jaren tachtig kwam hij vanuit Indonesië naar Nederland en heeft sindsdien veel gereisd tussen Azië en Europa. Zijn werk is verweven met meerdere culturen. Invloeden uit de Japanse, Chinese, Indonesische en Europese cultuur zijn zichtbaar. Technisch gezien is zijn werk vaak een amalgaam van schilderen, tekenen en verschillende grafische technieken zoals etsen, zeefdrukken, linosneden, cyanotypie of lithografie. Kai Ming Li was een leerling van hem, dat is te herkennen in de vormtaal.

Domien van Parys

Met een eigen grafische/plastische schriftuur ontstaat beeldvorming die de beschouwer gevoelsmatig bevraagt, al of niet over actuele thema’s. Abstract of figuratief, kleurrijk of monochroom, strak of burlesk, de drijfveren van de psyche lijken dichtbij. Domien maakt kunst uit de echte nood tot scheppen. Confrontaties

met onze breekbaarheid binnen een sfeer van irrealiteit en vervreemding. De prints zijn indrukwekkend hoogwaardig.

Esther Schoonhoven

Esther werkt op een veelzijdige manier met grafiek. Haar prints zijn gemaakt in verschillende groottes. Soms uit het vlak, soms in beweging. Esther duikt in het verleden en dat verwerkt ze in de grafiek. Na een bevredigend afdrukresultaat wordt er op dezelfde print verder gewerkt. Laag over laag. Zelden is één van haar prints gelijk aan een eerdere druk; zoals te doen gebruikelijk is bij grafiek. Zij maakt series, geen oplages. Na een serie blijkt ook de specifieke manier van werken, die ze voor zo'n serie heeft ontwikkeld, vaak uitgewerkt. Ze is zichzelf altijd opnieuw aan het uitvinden.

Frans Huisman

Het proces van Frans kenmerkt zich 'In vrijheid op zoek naar betekenis'. Hij vraagt zich af hoe te schrijven en te tekenen terwijl hij oog blijft hebben voor het veranderlijk en ondoorgrondelijke karakter van de wereld. Moet je, om zoiets te bereiken niet een vastgelegd taal-en symbool systeem verlaten? Zodat de tekst en tekening zich openen en onberoerd presenteren om in alle vrijheid de wereld werkelijk te zien?

Het werk is strak en toch met veel gevoel weergegeven. In de pure zin geen grafiek, omdat het geen drukvorm is. Maar door het lijngebruik daarom juist een mooie vertegenwoordiger van de kunstenaars die grafisch werk maken zonder afdruk.

Gerda Smit (1934- 2004)

Gerda was een compromisloze perfectionist, een graficus met een buitengewoon vakmanschap.
Ze maakte zelf haar kleuren.
Een ets van Gerda lijkt tamelijk eenvoudig maar er gaat een wereld aan vooraf. Je moet goed naar de werkelijkheid kunnen tekenen voordat je besluit om de werkelijkheid te vereenvoudigen.
De lijnen voor neus en ogen deed ze tientallen keren opnieuw totdat de gewenste uitstraling was verkregen. De eenvoud van het ware.

Heel veel werk vertolkt het zwijgen uit haar jeugd, opgegroeid als wees in kindertehuizen.

Het werk is een zogenaamde ‘droge naald’: iedere kleur is een aparte druk-doorgang, daarna gaat de droge naald er overheen.

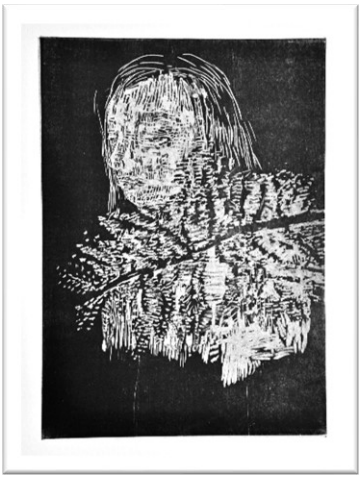
Harry Schumacher

Bij een etspers wordt altijd vilt gebruikt. Juist dat materiaal heeft Harry gebruikt om op te werken. Dat kenmerkt hem. Harry werkt veel met materialen die op zijn pad komen of die hem opvallen. Volgens Harry zouden we meer de dromen moeten koesteren dan materiele zaken.

In dit werk zien we dunne ijle grafische lijnen, reliëf, bijna etswerk en daardoor heeft het zo’n kwetsbare uitstraling.

Inez Odijk

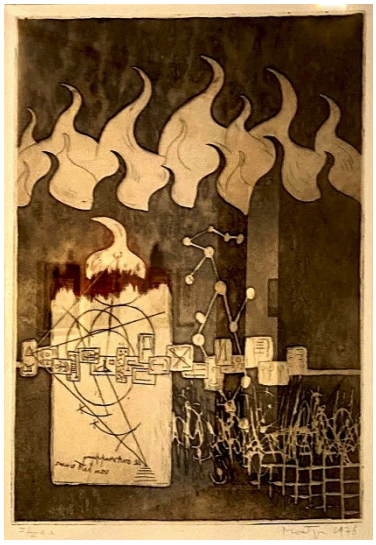
Inez heeft een bijzonder uitgangspunt:

'Alles beweegt, ook als het stilstaat'.

Deze paradox ondergaan we als we het werk van Inez Odijk bekijken. De voorstellingen liggen stil op papier en bewegen alle kanten uit. Haar boeketten ritselen, evenals de grassen, jonge takken, oude takken, verrukkende landschappen en hybride wezens. Haar pen en guts houden je scherp.

Het werk is een linosnede.

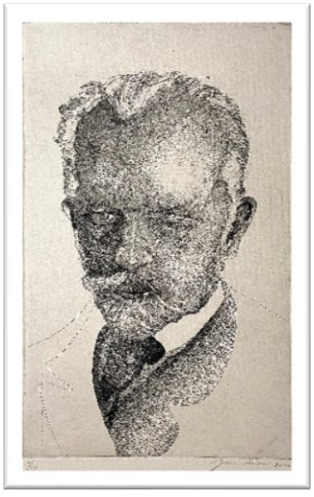
Jan Montyn (1924 – 2015)

Montyn werd geboren in een streng gereformeerd gezin, waaruit hij 'vluchtte'. Gedurende de Tweede Wereldoorlog werd Montyn lid van de nationaalsocialistische Nationale Jeugdstorm, monsterde aan bij de Kriegsmarine, en vocht bij het Oostfront en later bij het Vreemdelingenlegioen. Terug in Nederland bood hij hulp bij kindertransporten en de watersnoodsramp in 1953.

Hij raakte door al deze ervaringen in een psychologische crisis. Het uitgebreid opschrijven en in een kunstvorm verwerken van wat hij meemaakte hielp hem enigszins zijn verleden te verwerken. Met het indringende werk werd hij internationaal bekend. Zijn etsen voeren de kijker mee in de complexe leefwereld van Montyn.

Jan Prins

Jan Prins is een Vlaardingse graficus. De afbeeldingen zijn portretten van musici, vanuit de kwetsbaarheid van hun leven: Tsjaikovski, homo, wiens werk als een van de eersten buiten Rusland kwam. Zijn seksuele geaardheid werd door Rusland steeds ontkend. De ander, Shostakovic, leefde in de tijd van Stalin. Hij was verplicht om muziek te maken die geen verbinding had met het kapitalisme. Hij had steeds te maken met staatsinterventies in zijn muziek. Zijn vluchtkoffer stond altijd klaar.

Voor mij als curator is Jan Prins een vakman, een oude meester aan de Nederlandse top van de nog levende grafici.

Joel Bonk

Joël heeft in zijn serie etsen, genaamd het “zelf-concept”, ideeën rondom het zelfbeeld en zelfkennis zichtbaar gemaakt met anatomische (zelf)portretten. De dun geëtste lijnen en de weggelaten huid (écorché) maken de afbeeldingen uiterst kwetsbaar. De dikkere lijnen van garen (de Langer’s lijnen) geven de richtingen van de huidspanning weer en hoe het is verbonden met het onderliggende spierweefsel. Hiermee probeert hij de verbinding aan te gaan tussen de uiterlijke mens en zijn onderliggende binnenwereld.

Joel is een voorbeeld van de ‘jonge enthousiasteling’: zoekend en experimenterend met materialen en technieken. Zo ontstaat bij salpeterzuur een breder horizontaal effect en met ijzerchloride een verticaal effect waardoor men hele dunne strakke lijnen kan etsen. De linosnede laat hoogdruk zien.

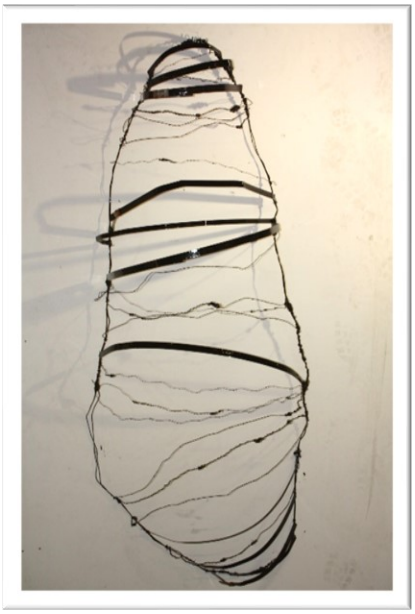
Kai Ming Li

De prenten van Kai richten zich op immigranten uit Zuid-China en Zuidoost-Azië die in Nederland wonen. De afbeeldingen die uit deze gebieden worden verzameld, worden gefragmenteerd en vervolgens opnieuw samengesteld met behulp van traditionele prenttechnieken om verschillende afbeeldingen te maken die veel objecten bevatten, zodat elke kijker verschillende herinneringen of verhalen oproept die verband houden met zichzelf. Een ander zeer belangrijk onderwerp dat in het werk wordt besproken, is de relatie tussen "Kunst" en "Ambacht" of "Vakmanschap", hoe belangrijk het "maken" is, en wat de mogelijkheid is voor de twee om een betere band te vormen in onze hedendaagse wereld.

Kai is een van de jongeren, nog maar 20 jaar en maakt toch al diep en rijk materiaal.

Karin de Visser

Volgens Karin hebben wij de vrijheid om te denken wat we willen. Dit werk, ‘Borderlines’ is een werk gebaseerd op grenzen. Zelfs het openbaar maken van je gedachten wordt niet bestraft tegenwoordig. Echter als je voorbij grenzen wilt gaan (reizen, vluchten naar een ander land) is die vrijheid er niet altijd. Als je geld hebt, heb je meer vrijheid. Dus vrijheid is zeer beperkt. Karin ervaart dat kunst haar ultieme vrijheid geeft, maar het voelt ook zo kwetsbaar.

Op mijn verzoek maakte Karin de Visser een zogenaamde ‘grafische sculptuur’: daarmee wordt een verbinding gemaakt tussen 2-dimensionaal werk (plat werk, drukwerk) en 3-dimensionaal werk (sculptuur).

Magriet Mostert

Bij Margriet zijn landschap, natuur en vegetatie belangrijke bronnen van inspiratie. Grafiek is een manier van werken waarbij ze zich door het materiaal heen moet werken, daar houdt ze van: het voorbereiden, het planmatige en het ambachtelijke.

Ze maakt een mooie verbinding tussen de traditionele aquatint en de lijnets.

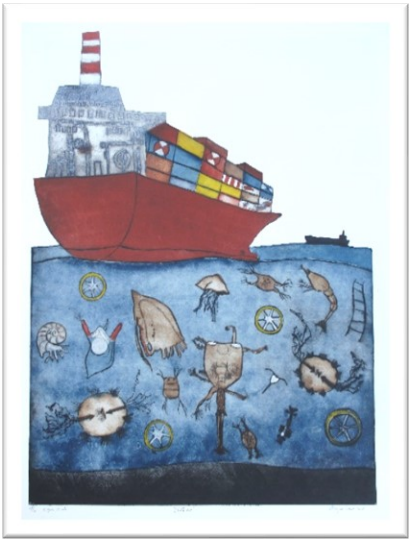
Marian Bijlenga

Marian Bijlenga maakt objecten en ontwikkelt structuren. Zij maakt gebruik van textiele materialen zoals katoen, papier en paardenhaar. Het werk van deze expositie is gemaakt van zelfgeschept papier met daarop haar kunst van paardenhaar, aangemaakt met een vloeistof op papier. Vervolgens is het geheel in het water gelegd: het papier lost op, de kwetsbare kunst blijft.

Niet het materiaal is haar uitgangspunt, maar de vorm. Haar fascinatie is de lijn, grafologische tekens zoals het alfabet, het schrift, cardiogrammen, chinese karakters en fractalen.

Marjan Smit

Marjan is de dochter van de mede-exposant Gerda Smit.

Als graficus legde ze zich toe op droge naald etsen: een etstechniek waarbij geen zuren gebruikt worden maar waarbij de afbeelding in spiegelbeeld direct met een diamantnaald in het metaal wordt gekerfd.

Vanaf 2001 maakt ze ook glasobjecten volgens de sandcast-methode. Hierbij wordt vloeibaar glas van 1240 graden Celsius in een zandmal gegoten.

De handtekening van de kunstenaar blijft in beide disciplines heel herkenbaar: op het snijvlak van figuratief en abstract.

De gegoten glasobjecten worden meestal voorzien van een losse kroon of nimbus. Die wordt aan de brander gemaakt van borosilicaatglas. Deze techniek heet flameworking. Marjan Smit combineert twee totaal verschillende technieken. De stoere, ruige vormen van het gietwerk vormen een verrassend contrast met de fijnzinnige details van het branderwerk.

Michel Snoep (1959 – 2016)

Michel is een oude (studievriend) van mij. Hij wist al jong dat hij zou sterven aan Fronto Temporale Dementie. Het werk van Michel vertelt altijd iets over de eigen kracht, de eigen koers, maar ook de tegendraadsheid met het (nood)lot. Een aantal werken is 2 bij 2 meter en mede daardoor heel indringend. Stilstand en beweging zijn terugkerende thema's in het werk van Michel. Bomen en steden verbeelden de stilstand, het geworteld zijn. Vliegtuigen, boten en vogels symboliseren het zoeken van de mens; de vrijheid van beweging.

In dit werk van Michel Snoep probeert een roeier manmoedig zijn eigen koers te bepalen in gevecht met wind en stroom. Maar ook in gevecht met omstandigheden die hij zelf creëerde: hij hees zelf dat zeil.

De linoleumsnede is gedrukt op krantenpapier: het medium van het vrije woord.

Mirjam Boomert

Als geboren Vlaardingse werkt Mirjam sinds 2013 vanuit haar Verbeeldingsatelier in de Waterleidingstraat. Een bijzonder inspirerende omgeving, uitkijkend op het water van de Nieuwe Maas. Textiel, in z'n breedste vorm, hergebruik, fotografie en teksten zijn belangrijke pijlers voor haar werken.

Het werk ‘Zelfportret’ gaat over de onzekerheid en kwetsbaarheid als het werk aan het publiek wordt getoond. Ze laat zo veel van zichzelf zien en in dit geval een zelfportret, kwetsbaarder kan het niet worden. Het is gedrukt op handdoek.

Olivier Beijn

Olivier Beijn werkt groot en heeft een grove manier van werken. In zijn atelier staat een hele grote etspers. Toch weet hij heel veel details in zijn werk te behouden. Hij haalt zijn inspiratie uit de wereld om hem heen: actualiteit of uit het leven gegrepen.

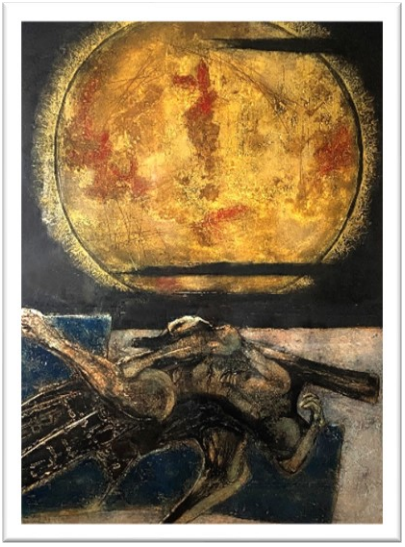
Het werk is groots, robuust en imponerend, met lef en bravoure gemaakt. De ets is weliswaar op papier gedrukt – maar gelijmd op linnendoek – geen lijst, geen glas…

Paula Kouwenhoven (1953 – 2022)

Paula was een goede (studie) vriendin. Ze was de directeur en founder van het unieke World Art Delft waar de expositie Geuzenmaand ook twee keer te gast is geweest. Voorheen was het werk van Paula heel krachtig van kleur. Het werk op de expositie is uit deze beginperiode: krachtig, vol in het leven; een monotype-reliefdruk. De laatste series zijn juist sereen – alsof ze haar transitie aan het eind van het leven al voelde.

Ru van Rossem (1924 – 2007)

Ru van Rossem is voor mij een oude meester, een Nederlandse grote etser, een voorbeeld. Ik mocht werk uitzoeken bij de zoon van Ru.

Zijn techniek is indrukwekkend; hij drukte bijna al zijn werk in één drukgang, heeft een groot oeuvre nagelaten van etsen, tekeningen en sculpturen.

In Tilburg is er het Ru van Rossemhuis. Een voormalig pension heeft een bestemming gekregen als woon-werklocatie met eventueel thuiszorg, bedoeld voor oudere kunstenaars en geestverwanten.

Sasha Zuidam

In de werken van Sasha trekt ze de vergelijking tussen de kwetsbaarheid van de vrijheid en de kwetsbaarheid van ons lichaam.

Water trekt je onder, boezemt angst in en stroomt als een onderdrukkende kracht over je heen. De onderdrukkende kracht van een overheid die met het zaaien van angst ondertrekt. Iets waar niet aan te ontkomen lijkt.

Vrijheid is als een fragiel lichaam. Het kan alleen floreren onder de juiste omstandigheden. Vrijheid is niet alleen fragiel maar ook veerkrachtig. De drang naar vrijheid zal altijd bestaan tegen alle verwachtingen en onderdrukkingen in.

Uiteindelijk is er het “Luctor et Emergo”, Oorspronkelijk de strijd tegen de Spaanse overheersing. In deze werken de overwinning op het water als in de Zeeuwse wapenspreuk.